

Nová stanice dárců krve a Transfuzního oddělení funguje od března v novém pavilonu T

Stanice dárců transfuzní oddělení funguje od 4. března v nových prostorách pavilonu T, který je pro dárcce přístupný z Preslovy ulice. Nové prostory a činnost oddělení nám představil prim. MUDr. Petr Biedermann.

Pane primáři, jaké jsou vaše první dojmy z nových prostor a jaké změny vám přinesly?

Provoz se rozjel plynule, dárci nás v nových prostorách našli, plně fungujeme. Oproti původní odběrové místnosti se 6 lůžky se kapacita zvýšila na 8 lůžek a tím se zrychlil průchod dárců. Nová stanice disponuje daleko větším prostorem a komfortem. Dle prvních ohlasů se dárcům pobyt na nové stanici líbí a líbí se i nám, zaměstnancům.

Ohromnou výhodou pro nás je, že nyní je dárcovská část přímo napojena nadzemním mostem na část výrobní a laboratorní, která sídlí v pavilonu L. Dříve jsme museli krev do výroby převážet sanitními vozy. V nové budově je též nově vytvořen oddíl vyhrazený pro speciální odběry např. krvetvorných buněk, které bychom chtěli v budoucnu začít provádět dle potřeb klinických oddělení.

Přibližte nám, prosím, provoz vašeho oddělení.

Provoz Transfuzního oddělení tvoří stanice dárců, výroba transfuzních přípravků a krevní banka s laboratorním provozem pro předtransfuzní a další imunohematologická vyšetření, která provádíme i pro jiná transfuzní oddělení. Nová budova se týká provozu stanice dárců.

Na stanici dárců provádíme odběry tzv. plné krve. Jsou to klasické odběry, které trvají průměrně 10 minut, během kterých odebereme dárci standardně 465 ml krve. Dále zde provádíme odběry plazmy pomocí přístrojů (plazmaferézy), odběry krevních destiček (trombocytaferézy) a odběry autologní pacientům, které čeká plánovaná operace, při níž se použije jejich vlastní krev.

Jaké odběry provádíte nejčastěji?

Ročně provádíme asi 16 000 odběrů plné krve, přístrojových odběrů plazmy kolem 1000, speciálních odběrů destiček přibližně 150. Celkem tak provedeme přes 17 000 odběrů. 2/3 zpracované krve slouží pro potřeby naší nemocnice, 1/3 pak pro ostatní nemocnice v Jihočeském kraji. V závažných situacích můžeme vypomoci i zařízením mimo náš region. Je nutno uvést, že k transfuzím se nepoužívá přímo odebraná krev, ale krev zpracovaná na jednotlivé složky. Na našem výrobním úseku je krev zpracována na tři složky – červené krvinky, plazmu a krevní destičky. Pro informaci naše Transfuzní oddělení patří k 10 největším zpracovatelům krve v České republice.

Za jak dlouho je odebraná krev k dispozici pacientům?

Zpracování krve na složky s laboratorním vyšetřením trvá 3 – 5 hod. Pokud odběr proběhne dopoledne, odpoledne jsou již k dispozici jednotlivé transfuzní přípravky, červené krvinky a destičky. Plazma prochází před uvolněním pro klinickou potřebu ještě 6 měsíčním karanténním cyklem, kdy je dárcce opakovaně vyšetřeno na infekční markery (HIV, žloutenky, syfilis).

prim. MUDr. Petr Biedermann | Foto: Jan Luxík

K čemu se jednotlivé složky krve používají?

Co se týká plazmy, v dnešní době se získává zejména pro průmyslovou výrobu krevních derivátů-koncentrátů koagulačních faktorů, její přímé použití v klinické praxi se zužuje. Naopak krevní destičky zažívají boom, jejich potřeba vzrůstá. Využívají se k zástavě krvácení při velkých výkonech, které se provádí například v kardiochirurgii, při operacích polytraumat, při léčbě onkologických pacientů, zejména hematologických. Pro pacienty, kteří jsou dlouhodobě léčeni a dostávají opakované transfuze, je výhodnější destičky odebírat pomocí separátorů, kdy můžeme získat jejich větší koncentraci, pacienta také méně imunizujeme. U pacientů, kterým se podávají destičky jednorázově, je výhodnější použití destiček získaných z plného odběru krve. Cíleně „na míru“ vyrábíme destičky pro pacienty Dětského oddělení a hematologie dospělých.

Nejvíce transfundovanou složkou jsou však stále červené krvinky, které jsou indikovány při poklesu hladiny krevního barviva (hemoglobinu) anémií z různých příčin.

Důležité je zmínit, že krev a její složky musíme považovat pro příjemce za cizorodou tkáň, která může mít po transfuzi i při všech opatřeních nežádoucí účinky. Zde je velký úkol transfuzního lékařství – maximálně zvýšit bezpečnost léčby krví. Zpracování a vyšetřování odebrané krve proto bude v budoucnu stále náročnější a bude nutné je soustřeďovat do dobře vybavených velkých center.

Jaká je aktuální situace s dárci a jak získáváte nové dárcce?

Dárců v loňském roce po dlouhém období několika let přibýlo, od roku 2012 máme největší nárůst dárců a to 711. Potřeby klinických oddělení vykrýváme. V období letních měsíců jsou ale dárci hůře dostupní vzhledem k dovoleným. V té době je také vyšší intenzita silničního provozu, zvyšuje se počet vážných dopravních nehod, a tím pádem i potřeba krve. Situace je pak napjatější, musíme dárcce aktivněji shánět. V současné době nám v letních měsících začíná komplikovat situaci i hmyz, hlavně klíšťata a komáři s možným přenosem infekčních chorob, a tím i karanténou pro dárcce. Dárcovství může být také významně negativně ovlivněno současnou pandemií COVID-19.

Co se týká získávání dárců, spolupracujeme s oblastními spolky Červeného kříže, se kterými máme dlouholeté smlouvy o náborech a opečování dárců. Dalším zdrojem je internet, a pak dlouhodobé akce jako např. Studentské krvebrání, Valentýnská kapka. Akce na podporu darování krve organizují i motorkáři, policisté a řada dalších zájmových a profesních spolků. V neposlední řadě nové dárcce získáváme skrze ty stávající. Většina našich dárců totiž přivede dárcce nové. Příklady táhnou.

Dárcce, kteří už jsou v našem registru, zveme dle aktuální potřeby k odběru pomocí SMS, přímých telefonátů. Potřeba složek krve je velice proměnlivá, nelze ji dopředu naplánovat.

Stálá potřeba je dárců s Rh(D) negativním faktorem, těch je v naší zemi 15 %. Jejich krev se někdy používá i pro pacienty s pozitivním Rh(D) faktorem, proto je její potřeba vyšší. Naopak dárcce běžných krevních skupin jako je A Rh(D) pozitivní a 0 Rh(D) pozitivní zveme dle aktuální potřeby, jsou dokonce období, kdy odběr dárců těchto skupin výrazně regulujeme.

Zvyšuje se potřeba krve a potřeba nových dárců?

Celkový počet odběrů krve výrazněji nenarůstá. Mění se spotřeba vyrobených složek. Klesá potřeba plazmy pro transfuze. Vzrůstá počet vyrobených jednotek krevních destiček. Hodně závisí na skladbě pacientů.

V současné době prudce vzrostl počet komerčních odběrových center, které nemocničním transfuzním zařízením odčerpávají mladé dárcce. Naším aktuálním cílem je zvýšit počet mladých dárců. Většina našich dárců je středního věku. Musíme se včas připravit na jejich generační obměnu.

Dárcce vždy posuzujeme individuálně, ne každý je například vhodný na přístrojový odběr. Důležitými faktory jsou například stav žil, hmotnost, předchozí anamnéza ohledně odběrů, jak reaguje na odběry. Každopádně však vítáme každého nového dárcce.

Co vás čeká v nejbližší budoucnosti?

Očekáváme, že budeme zpracovávat krev z odběrového střediska v Táboře, které se má letos otevřít. V delším horizontu, pak že zůstaneme předním transfuzním centrem.

Bc. Iva Nováková, MBA

Oddělení vnitřních a vnějších vztahů